

ἢ Ἴνδοι, λάτραι τοῦ πυρός, ἦλθον εἰς Βακοῦ ἵνα ὑπηρετήσωσιν εἰς τὸν νόον. Ἐκτοσε ἀπέθανον οἱ πλείστοι, καὶ ὅτε ἐπετκέφθην αὐτὸν ἔζων τρεῖς μόνον.

» Ὅτε ἐρθάσαμεν, δύο μόνον ἐστίαι ἀνέδιδον πῦρ· εἰς δὲ τῶν τριῶν Γέβρων, ἐστιγμακτισμένον ἔχων τὸ μέτωπον μετὰ λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ χρώματος, προσδοκῶν βεβαίως νὰ γίνῃ ἐντελῶς νῦξ, ἤναψε τὰς δύο ἄλλας ἐστίας, καὶ συγχρόνως πολλὰς ἐκ τῶν πυρῶν τῆς αὐλῆς διὰ στυπείου φλογεροῦ κρεμαμένου εἰς τὴν ἀκρὰν μακρᾶς δοκοῦ. Καὶ αἴφνης ἐν μέσῳ τῆς σιωπῆρᾶς καὶ τρομερᾶς μάλιστα ἐκείνης νυκτὸς, οἱ περίλευκοι τοῖχοι τοῦ ναοῦ ἐφωτίσθησαν φλόξ δὲ μακρὰ καὶ ἐρυθρὰ ἀνευ καπνοῦ, ἀναθρώσκει ἀρ' ἐκάστης ἐστίας, καὶ φαίνεται διασχίζουσα τὸν οὐρανόν. Ἐννοεῖται πόσῳ μεγαλοπρεπῆς εἶναι ἡ φοβερὰ αὕτη θεά.

» Ἀλλὰ τῆς θέρμης κορυφωθείσης, ἠναγκάσθημεν νὰ καταφύγωμεν εἰς μεγάλην τινὰ αἴθουσαν κειμένην ἐπὶ τοῦ πυλῶνος, ὅπου εὔρομεν δεῖπνον πολυτελές, καὶ ἐδέσματα, τέιον κλ. μαγειρευθέντα ἐπὶ τοῦ γιγαντείου ἐκείνου ὀπτανείου. Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον μεταβάντες εἰς ἐν τῶν κελλείων, ἄτινα κλιβάνους μᾶλλον ἔπρεπε νὰ ὀνομάζωσι, παρεστάθημεν εἰς θρησκευτικὴν τινα λειτουργίαν τελουμένην καθ' ἐκάστην ὑπὸ τῶν τριῶν Γέβρων.

» Βήματά τινα μακρὰν τοῦ ναοῦ ὑπάρχει φρέαρ, ἀληθῆς κάμιнос ἀσθέστου· τὸ φρέαρ τοῦτο, ἀνασκαφέν πιθανῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πυρολατρῶν, ἔχει ἐπιράνειαν μὲν 4, βάθος δὲ περίπου 15 μέτρων τετραγωνικῶν.

» Ἀναχωροῦντες ἠνάψαμεν καὶ ἡμεῖς πολλὰς πυράς, ὥστε θὰ ἐξελάμβανες αὐτὰς ὡς λύχνους κειμένους κατὰ γῆς.

» Ἦτο τότε δευτέρα ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον· ἐπειδὴ δὲ ἦτο διεξοδικὴ ὁ ὁδὸς τὴν ὁποίαν ἐμέλλομεν νὰ διατρέξωμεν, θ' ἀποπλανώμεθα βεβαίως, ἂν οἱ ὁδηγοὶ δὲν ἦναπτον τὰς μακρὰς ξυλίνους λαμπάδας των, ὧν ἐκάστη ἀκρὰ εἶχεν ἀγκυστρον σιδηροῦν, ἀφ' οὗ ἐκρέματο στυπεῖον τὸ ὁποῖον ἔβρεχον συνεχῶς ἐντὸς ἀγγείου περιέχοντος ἔλαιον νάφθας. Ἐπανελθόντες εἰς τὴν πόλιν, παρεμείναμεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν δημόσιον κήπον, τὸν ὁποῖον μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας κατεσκευάσαν οἱ Ῥῶσοι. Παρεστάθημεν δὲ καὶ εἰς κωμωδίαν δραματισθεῖσαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἔχουσιν ὑπόθεσιν ἐπεισόδιόν τι τοῦ ἐπὶ Ναπολέοντος πολέμου. Τὰ ἐνδύματα, εἰ καὶ ἐκ τοῦ προχείρου γινόμενα, ἦσαν ἀρμόδια· τὸ δὲ πρόσωπον τῆς γυναικὸς, τῆς ὁποίας ἡ ἀφοσίωσις ἦτο τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς κωμωδίας, παρίστανέ τις στρατιώτης μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας. Μετὰ ταῦτα ἀναβάντες εἰς ὑπερώον ἐπίαμεν τέιον. Καὶ ἐνῶ ἡμεῖθα ἐκεῖ ἔχυσαν, ἐν εἰδει πυροτεχνήματος, πολλοὺς πίθους ἐλαίου εἰς ὃ ἐνέβαλλον πῦρ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θάλασσα ἦτο τεταραγμένη, ἐνόμιζες ὅτι ἐβλεπες ἀπέραντον ὄφιν πύρινον.

» Ἐπιβάντες μετὰ τινῆς ἡμέρας εἰς τὴν λέμ-

βον τοῦ διοικητοῦ περιήλθομεν τὴν παραλίαν· τέσσαρα δὲ περίπου στάδια μακρὰν τῆς ἀκτῆς ἡ θάλασσα ἀναβράζουσα ἀναρρίπτει πολλοὺς πίδακας ἀερίου (gaz). Εἰς τῶν ναυτῶν ἐβρίψεν ἐν μέσῳ αὐτῶν στυπεῖον ἀνημμένον, καὶ εἶδομεν αἴφνης καταφλογισθὲν μέγα διάστημα τῆς θαλάσσης. Τὸ φαινόμενον ἦτο ἀπαράμιλλον· ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν αἱ φλόγαι ἐγένοντο ἀσθενέστεραι, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐσβέσθησαν ἐπὶ τέλος ὑπὸ τῶν ὑπαντιαζόντων ἀνέμων.

» Ἐκ Βωκοῦ μετέβημεν εἰς Ἀστραχάν, ὁδοιπορήσαντες ἡμέρας εἴκοσιν, ἐνῶ συνήθως ἡ μετάβασις γίνεται ἐντὸς ἡμερῶν ὀκτώ. »

ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟΣ ΑΠΟΔΗΜΙΑ

ΕΙΣ

ΣΥΡΑΝ.

—000—

Οἶμοι ὁ κακοδαίμων ἐγώ! ἔλεγον κατ' ἐμαυτὴν ἐνῶ ἀνειλύετο ἡ ἄγκυρα, καὶ ἀνεκυκλοῦντο πλαταγοῦντες οἱ τροχοὶ τοῦ Ἀθρίου. Ἄλλοι φεύγοντες τὸν ἀφθαλμοβόρον κοινορτὸν καὶ τὸν ἀλιτήριον καύσινα τῶν Ἀθηνῶν, ἢ τρεφόμενοι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος νὰ ἐξιλεώσωσι τὴν ἀνίλαστον Δύσιν, ἀποδημοῦσιν εἰς Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν καὶ ἐντροφῶσιν ἐκεῖ ἐν μέσῳ θεαμάτων καὶ συμποτίων καὶ χορῶν· ἐγὼ δὲ, ὅπως φανῶ ψυχαγωγῶν τὸ κεκμηκὸς σαρκίον καὶ τὴν ἐτι πλέον κεκμηκυῖαν διανοίαν μου, μόλις κατώρθωσα νὰ μεταβῶ τεταρτακίος, ἵνα πάθω ἴσως τεταρτακίον παροξυσμόν . . . ποῦ, εἰς τὴν Σύραν!

Καὶ τί ἐστὶ Σύρα; Ἄν εἶχε στόμα θ' ἀπεκρίνετο ὅπως ὁ φιλόσοφος Φερκεύδης πρὸς Πυθχόρην· « χρωτὶ δηλα », ἦτοι, ἰδὲ τοὺς βράχους μου καὶ ἐνόησε. Ἄντ' αὐτῆς ἤμως σοὶ ἀπαντᾷ ἡ παροιμία, ἣτις βεβαίως κατάγεται ἀπὸ τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ τοῦ ρηθιριάσαντος Φερκεύδου, Σύρα, ψεῖρα. Τὸ κατ' ἐμὲ (καὶ ζῆτῶ συγγνώμην παρὰ Διογένηος τοῦ Λαερτίου) αἰετοπεπίστευσα, ἀφ' οὗ μάλιστα διατρέψας ἔτη δύο ἐν Σύρᾳ διέσχισα πολλάκις αὐτὴν πρὸς ἑω καὶ δύσιν καὶ ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, ὅτι Φερκεύδης, γόνος τῆς νήσου τῆς καλουμένης Σύρας, οὐδέποτε ὑπῆρξεν, ἀλλ' ὅτι ἦτο τὸ ἀλληγορικὸν αὐτῆς σύμβολον.

Τί λοιπὸν ἐμωρολόγει ὁ παλίμπαις Ὅμηρος ὅτε ἐκάλει (Ὀδυσ. Ο. 400) αὐτὴν

« Εὐβοίον, εὐμκλον, οἶνοπλοῦν, πολύπυρον; »

Ποῦ γωνία κἂν χλοερὰ, ποῦ ποιμνιον ἔστω καὶ εὐάριθμον, ποῦ σταχυοφόρος ἀγρός, ποῦ ζύλον σφόν, ὡς σφῶς τῶντι ἐνόμασαν ὁ Εὐριπίδης τὴν οἶνοδότειραν ἄμπελον;

« Ταῦτα πάντα ἀναπλάσματα ἦσαν τῆς φαντασίας τοῦ ἐπταπάτριδος ποιητοῦ· ἡ Σύρα ψεῖρα ὑπῆρξε καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀν σεισμός ἢ ἄλλα τι κακοποιὸν μετέωρον δὲν ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Καθ' ἓν τι μόνον εἶναι ἀπαράλλακτος πρὸς τὴν Σύραν τοῦ Ὀμήρου οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν, ὡς καὶ σήμερον, πλοῦσιοι.

« Πεῖναι ὁ οὐρανὸς ὄλεον ἰσάχεται. . . » (Αὐτ.)

Καὶ ὅτε ἐγήρασκον,

« Ἐλθὼν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων Ἀρτίμηδι ξόν

« εἰς ἀγανὸς βελέσων ἐποικίζομενος κατέπεφνε. » (Αὐτ.)

Καὶ τότε λοιπὸν ἔζων ἀργυρήλατοι καὶ ἀπέθνησκον ἀργυροφάλαροι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σύρας! Ὅπόσον γλυκὺς βίος, καὶ ἀπόσον γλυκύτερος θάνατος!

Τοιαῦτα διενσοῦμην ἢ μάλλον ὠνειροπόλουν, ὅτε αἰνῆτις ἄνεμος ὑπολαβὼν σφοδρὸς, ὀλίγου δεῖν ἔφερε καὶ ἡμᾶς, ὡς τὰ ναυάγια τοῦ Περσικοῦ στόλου, ἐπὶ τὴν ἠϊόνα τὴν καλειομένην Κωλιάδα. Ἄλλ' ὁ Ἀδρίας ἦν μαχητὴς, καὶ παλαίσας πρὸς τὸ κύμα παρήλλαξε τὴν ἄκρην, καὶ πελάγιος ἐπλευσε πρὸς τὸ Σούνιον.

Καὶ ἐπλεον ὠκύκλος καὶ εὐθύδρομων ὡς ἀτμάμαξα.

Ἐγὼ ὅμως ἀποστρέφομαι καὶ τὰς ἀτμαμάξας καὶ τὰ ἀτμόπλοια. Καὶ μὲν δὲν ἀρνοῦμαι τὸ χηρσιμον αὐτῶν, ἀφοῦ μάλιστα πολλαπλασιάζουσι τὴν διάρκειαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου· ἀλλ' ἢ δὲ αὐτῶν περιήγησις οὐ μόνον δὲν μὲ τέρπει ἀλλὰ καὶ μὲ θλίβει· διότι τί βλέπεις καὶ τί ἀκούεις ἐντὸς τῶν ἀτμοπλοίων, καπνὸν, κρότον, τράπεζαν καὶ ὑπηρετάς ξενοδοχείου· νομίζεις ὅτι εὐρίσκεσαι ἐπὶ κυμανομένου τινὸς ἀποσπάσματος τῶν Ἀθηνῶν. Δύναμις τις ἀόρατος καὶ ἀκατάσχετος σὲ ὠθεῖ εἰς τὰ πρόσω, καὶ σπανίως ἰστίον ἀνοίγεται πρὸς τὰς πνοάς τοῦ ζεφύρου. Δὲν ἀκούεις οὔτε ἄσματα, οὔτε φωνάς τῶν ναυτῶν, οὔτε τὸν ἔρρυθμον τῶν κωπῶν ῥόθον ὅτε ἐν ὄρα γαλήνης αἱ μικραὶ λέμβοι ῥυμουλοῦσι τὰ σκάφη, ὡς τὰ τέκνα χειραγωγοῦσι τοὺς ποδαλγούς ἢ γέροντας αὐτῶν πατέρας. Ἄντι προσταγμάτων, τὰς ἀκοάς σου προσβάλλει ἀδιακόπως ὁ ὑπόκωφος καὶ μονότονος ἦχος τῆς βαρυγδούπου μηχανῆς, καὶ ἀντὶ τῆς εὐωδίας τῆς πίσης, ἢ ὀσφρηκίς σου καταβασανίζεται ὑπὸ τῆς δυσώδους ὀσμῆς τοῦ αἰσίματος καὶ τοῦ ἀτμοῦ, ὁ δὲ κατάκωρος τῶν γυανθράκων καπνὸς φαίνεται σοι ὅτι διώκει πρὸς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ αὐτὰς τὰς λευγίμονας νηριίδας. Τὸ κατ' ἐμὲ ἀνυπόμονος περιμένω τὴν νύκτα, ὅσάκις εὐρίσκομαι ἐπὶ ἀτμοπλοίου, διότι αὐτὴ καὶ διακόπτει τὴν μονοτονίαν, καὶ ποιητικωτέρην καθιστᾷ τὴν πορείαν μου. Βλέπω σπινθήρας πτερυγίζοντας ὑπεράνω τοῦ σωλήνος, ὀπισθεν δὲ τῆς πρύμνης μακρὰν καὶ εὐρεῖαν γραμμὴν ἀπρὸς φωτοβολοῦντος ἐν μέσῳ τοῦ σκότους. Τὸ θέαμα τότε εἶναι βεβαίως ποικιλοτέρου καὶ ὡραίου.

Μετὰ τὰς μακρὰς θαλασσοπλοίας τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τὰς ἀνακαλύψεις πῶν μεγάλων ναυσιπόρων τῶν νεωτέρων χρόνων, ἢ μεσόγειος κατέστη λίμνη,

ἀρμόζουσα μάλλον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς φιλολόγους· δὲν εἶναι πλέον θάλασσα ἐμπορίας, ἀλλὰ θάλασσα ἀνεμινήσκουσα τὸν τρωϊκὸν πόλεμον, τὴν Ὀδύσειαν καὶ τὴν Αἰνειάδα. Αἱ ἀκταὶ αὐτῆς παραστάθησαν μάρτυρες τῶν ἀθανάτων σκηπῶν ὡς περιέγραψαν οἱ ἡγεμόνες τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ιστοριογράφων· καὶ ταύτας ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην νομίζεις ὅτι ἐκάστη παραλία εἶναι πρὸ πολλοῦ γνωστὴ καὶ οἰκεία πρὸς σέ· τὸ κάλλος τῶν θέσεων, ἢ λάμψις τῶν κυμάτων, δὲν ἐμακράνθησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου· σώζουσι μάλιστα τὴν αὐτὴν νεανικὴν χάριν, τὸ αὐτὸ παρθενικὸν μειδιᾶμα.

Ἄλλ' ἐγὼ ἀτυχῶς μῆτε φιλόλογος μῆτε ποιητὴς ὢν, σπεύδω νὰ φθάσω εἰς τὴν περιπόθητον Σύραν μου.

Μετὰ ἐννέα ὥρων διάπλουν, καθ' ὃν ἀντίπρωρον εἶχομεν πάντοτε τὸν ἄνεμον, ὁ Ἀδρίας ἔβαλε τὰς ἀγκύρας.

Ὅσάκις ἀποδημῶ τῶν Ἀθηνῶν, ἀποφεύγω νὰ καταλύσω εἰς ξενοδοχεῖον τὴν προαγορὴν ταύτην ἔχον «Hotel d'Angleterre»· διότι εἰς τὰ ξενοδοχεῖα τὰ οὕτω πῶς τιτλοφοροῦμενα, προωρισμένα ἰδίως εἰς τοὺς βαθυπλούτους Ἀγγλοὺς, ἀποκορῶνται μὲν ὁ στόμαχός σου ὑπὸ εὐχύλων ἐδεσμάτων, ἀποκορεῖται ὅμως καὶ τὸ βελάντιόν σου, βελάντιον Ἑλληνικόν, ὅσον τάχιον.

Ἄλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἀπορῶ διὰ τί, παραβάτης τῆς συνηθείας μου, διευθύνθην εἰς τοιοῦτον ξενοδοχεῖον. Μόλις ἐπάτησα τὸ κατώφλιόν του, μόλις ὠσφράνθην τὴν ἀποφορὰν ἐξ ἧς ἐπληροῦντο καὶ αἴθουσαι καὶ κοιτῶνες, μόλις εἶδον τὰ τραπέζομανδύλα καὶ τὰ πινακία καὶ τὴν λοιπὴν τῆς τραπέζης ἀποσκευὴν, καὶ ἀνεμνήσθην τοῦ Ἡρώσου πρίγκηπος Puckler Muscau. Ὁ ἰδιοῦρρυθμος οὗτος περιηγητὴς μοὶ ἔλεγε τὸ 1836 ἔτος, ὅτι περὶ τὸ τέλος ἐλβεينوῦ τινος γεύματος εἰς τὸ κατεδικάσθη ἐν τινι ξενοδοχείῳ τῆς Σύρας, ἐζήτησε νὰ φέρωσι πρὸς αὐτὸν καὶ τραγῆματά τινα. Ἐπειδὴ δὲ ἐβράδυνεν ὁ ξενοδόχος νὰ ἐπανέλθῃ, ὁ πρίγκηψ ἔκυψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τινὰ πρόδομον, καὶ εἶδεν αὐτὸν, τὴν σύζυγόν του καὶ τὸν ὑπηρετὴν, εἰσάγοντας ἀμυγδαλά εἰς τὸ στόμα καὶ συνθλάττοντας αὐτὰ ὅπως τὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν ξένον.

Ἀγαθὴ ὅμως τύχη οἱ φιλόξενοι Ἐρμουπολίται δὲν μὲ ἀφῆκαν νὰ δοκιμάσω τὴν γλυκύτητα τῶν ἀμυγδάλων τοῦ ξενοδοχείου μου, οὔτε νὰ ὀσφραίνωμαι τὰς ἀρωματικὰς του ἐπιπνοίας· ἄλλος μοὶ προσέφερε γεῦμα, ἄλλος δεῖπνον, ἄλλος μὲ ὠδήγει εἰς ἐξοχὴν, ἄλλος μὲ συνώδευε περιηγούμενον, καὶ ἄλλος μοὶ ἐπεδείκνυε τὴν ἐξ Ἀμερικῆς μηχανὴν αὐτοῦ, μηχανὴν πρωτοφανῆ ἐν Ἑλλάδι, χρησιμεύουσαν ἀντὶ ῥάπτου καὶ ῥάπτουσαν ταχύτατα καὶ στερεώτατα.

Ἐπειδὴ ἡ ἄδεια τῆς ἀπουσίας ἦν τινὰ εὐδόκησαν νὰ μοὶ χορηγήσωσιν ἢ τε Πανώρα καὶ ὁ θεατῆς ἦν τετραήμερος, ἐφρόντισα ἅμ' ἀποβάς νὰ ἐπισκερθῶ τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ καταστήματα τῆς νήσου.

Καί πρῶτον μὲν, καθὼ λογικώτατος, κατὰ θεῖον βε-
βήτως παραχώρησιν, ἤρξάνην ἀπὸ τῶν σχολείων τῆς
ἐπειδὴ δὲ πολλὰ ἐσχόλαζον διὰ τὰς διακοπὰς, μό-
λις ἐπεσκέφθην ἀλίγη ἐξ αὐτῶν· συνωμίλησα ὁμῶς
μετὰ τινῶν ἐκ τῶν διδασκάλων καὶ μετὰ τοῦ δη-
μάρχου Ἐρμουπόλεως, καὶ ἐπορίσθην τὰς ἐξῆς εἰ-
δήσεις·

Τὰ μὲν δημόσια σχολεῖα εἰσὶ δέκα.

1. Γυμνάσιον καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον.
2. Πρῶτον ἀλληλοδιδασκτικὸν ἀφρένων.
3. Δεύτερον " "
4. Νηπιακὸν " "
5. Ἑλληνικὸν σχολεῖον κορασίων.
6. Ἀλληλοδιδασκτικὸν " "
7. Νηπιακὸν θηλέων.
8. Τὸ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας.
9. Τὸ τῆς δυτικῆς.
10. Τὸ τῆς πάλευς Σύρας.

Διδάσκονται δ' ἐν αὐτοῖς μαθηταὶ 1848.

Τὰ δὲ ἰδιοσυντήρητα ὡς ἄνω, ἐξ ὧν τὰ ἐπόμενα
τέσσαρα εἰσὶ τὰ μάλιστα ἀξιοσημείωτα.

1. Ἑλληνικὸν Παιδαγωγεῖον I. Βαλέτα.
2. Ἐμπορικὸν Ἐκπαιδευτήριον II. Ἀντωνιάδου.
3. Φιλελληνικὸν Παιδαγωγεῖον τοῦ Γερμανοῦ
Χίλδνερ.
4. Παρθενγωγεῖον Ἐμ. Μαγκάκη.

Ἐν τούτοις ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τέσσαρα φοι-
τῶσιν 880. Ὅστε ἐν Σύρῳ ἐχούσθῃ πληθυσμὸν
24,000 περίπου διδάσκονται 2728 μαθηταί.

Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι εἰς πάντα ταῦτα
τὰ σχολεῖα ἢ διδασκαλία γίνεται καὶ μετὰ πολλοῦ
ζήλου, καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιδόσεως. Καὶ περὶ μὲν
τῶν δημοσίων οὐδὲν λέγω, ἐπειδὴ γνωστὸν πόσον
ταῦτα καλῶς διευθύνονται καὶ καρποροῦσιν. Ὁ-
ρεῖλω ὁμῶς νὰ προσθέσω ὅτι τὰ τέσσαρα ταῦτα
ἰδιοσυντήρητα ἄτινα ὠνόμασα ἤδη, ὁμολογοῦνται
παρὰ πάντων ὡς πολλῆς ὠφελείας πρόξενα.

Τὸ Παιδαγωγεῖον τοῦ Κ. Βαλέτα, κατὰ τὴν
ὑπ' ὄψιν μου ἐκθεσιν, ἐνιδρύθη πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν. Πα-
ρακλαυθάνον τὸν μαθητὴν ἀπὸ τῆς βρεσικῆς αὐτοῦ
ἡλικίας, διδάσκει αὐτῷ ἅπαντα τὴν σειρὰν τῶν
μαθημάτων, ἀπὸ τῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν μέχρι τῶν
τοῦ Γυμνασίου. Διδάσκει δὲ καὶ τὸ ἔμπορικὸν
δίκαιον καὶ τρεῖς γλώσσας ξένας, οἷον τὴν Λατινικὴν,
τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Ἀγγλικὴν.

Τὸ μὲν πρῶτον ἔτος τῆς συστάσεώς του ἐδαπάνη-
σεν δρ. 8064, τὸ δὲ ἑβδόμον τοῦτο τετραπλασίην πο-
σότητα, ἦτοι, 33,000 δρ. Καὶ τοῦτο μόνον ἀρκεῖ νὰ
ἀποδείξῃ ὅποσον προώδευσε. Κατὰ τὸ τελευταῖον
τοῦτο ἔτος ἐδιδάχθησαν ἐν αὐτῷ ὑπὸ 14 διδασ-
κάλων καὶ καθηγητῶν 271 νέαι, ὑπότροφοι μὲν
37, ἡμιυπότροφοι δὲ 8, καὶ ἐξωθεν φοιτῶντες 226.

Μετὰ τὸ Παιδαγωγεῖον τοῦ Κ. Βαλέτα, τάσ-
σομεν ἀμέσως τὸ μόλις πρὸ ἐνός ἔτους ἰδρυθὲν
ἐκπαιδευτήριον τοῦ Κ. Ἀντωνιάδου.

Κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ διευθύνοντος αὐτὸ (*), καὶ
ἐν τῷ σχολεῖῳ τούτῳ διδάσκονται ἑσὰ μαθήματα
καὶ ἐν τῷ τοῦ Κ. Βαλέτα, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ
Γερμανικὴ καὶ ἡ Διπλογραφία. Οἱ ἐν αὐτῷ φοιτή-
σαντες κατὰ τὸ πρῶτον τοῦτο ἔτος ἦσαν 102, ἐξ
ῶν 27 μὲν οἰκότροφοι (10 ἐκ τῆς ἐλευθέρως καὶ 17
ἐκ τῆς δούλης Ἑλλάδος) 3 ὑπότροφοι καὶ 50 ἐξ-
ωτερικοί. Ἐδιδάχθησαν δὲ ὑπὸ 15 διδασκάλων
καὶ καθηγητῶν, καὶ αἱ ἐξετάσεις, περὶ τὸ τέλος
τῶν ὁποίων ἐρθασα εἰς Σύραν, ἀπέδειξαν ὅτι προί-
γηγεν ἀξίους λόγου καρπὸς τὸ κατάστημα τοῦτο, εἰ
καὶ ἀρτισύστατον.

Τοῦ φιλέλληκος Κ. Χίλδνερ τὸ Παιδαγωγεῖον εὐ-
εργετῆ τὴν νεολαίαν τῆς Σύρας ἀπὸ 25 ἐτῶν. Εἰ
καὶ ἰδιωτικόν, ἡ διδασκαλία ὁμῶς εἶναι ἄμισθος.
Κατὰ δὲ τὸ λήξαν σχολιακὸν ἔτος ἐδιδάχθησαν
ἐν αὐτῷ 230 μαθηταί.

Τοῦ Κ. Μαγκάκη τὸ παρθενγωγεῖον ἐπαινεῖται
παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως· ἐροίτισαν δὲ ἐφέτος εἰς
αὐτὸ 110 μαθήτριά.

Μετὰ τῶν δημοσίων ἐκπαιδευτηρίων ἀριθμεῖται
καὶ σχολεῖον Ἑλληνικὸν κορασίων· σημειωτέον δὲ
ὅτι τοιοῦτο κατάστημα μόνος ὁ δῆμος Ἐρμουπό-
λεως διατηρεῖ.

Ἄλλ' ἡ διανοητικὴ ἐνέργεια τῆς νέου Σύρας
δὲν ἀπαντᾶται εἰς μόνον τὰ σχολεῖα αὐτῆς· τέσ-
σαρες ἐφημερίδες ὁ *Δίολος*, ὁ *Ἑρμῆς*, ὁ *Τηλέγρα-
φος* καὶ ἡ *Ἐπίωσις*, ἧς πρῶτος συντάκτης ἦν ἕως
πρὸ μικροῦ ὁ φιλόπατρις καὶ ἀρχαῖος ἀγωνιστὴς
ἀλλ' ἀγνωμόνως παραμελούμενος Ἰ. Λάτρης, συν-
τρέχουσιν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν φώτων. Αἱ τέσσαρες
ἢ πέντε τυπογραφίαι τῆς Ἐρμουπόλεως ἀδιακόπως
ἐργάζονται, καὶ ἐκ τῶν πιστηρίων τοῦ Κ. Γ. Πο-
λυμέρους, τυπογράφου συγχρόνως καὶ συγγραφέως,
ἐξῆλθεν ἐσχάτως ἡ *Περὶ ἡγήσεως ἐν Κριμαίᾳ μετὰ
ἡμερολογίου*, τὴν ὁποίαν αὐτὸς μόνος ἐπεχείρησεν
ἄμα μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου. Τὸ ἐξ ὀκτώ τυπο-
γραφικῶν φύλλων βιβλίον τοῦτο, περιέχει οὐκ
ἀλίγη περιέργους εἰδήσεις, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως
ἀνέγνωμεν. Ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς ἀναχωρεῖ ἐκ
Σύρας, ἐπισκέπτεται τὴν καλλιγόναικα μητρόπολιν
τῆς Ἰωνίας, ῥίπτει βλέμμα ταχὺ εἰς τὰ κατ' αὐτὴν,
καὶ ὅταν ὁμιλῇ περὶ τῶν Σμυρναίων, ἡ καρδία του,
εἰ καὶ καρδία συγγραφέως, φαίνεται ἔχουσα παραδό-
ξως τὴν εὐαισθησίαν τῆς πτέρυγος τοῦ Ἀχιλλέως.

Εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Κριμαίαν ὅπου καὶ
ἂν ὑπάγῃ, πανταχοῦ βλέπει τὸν παρατηρητικὸν αὐ-
τοῦ ὀφθαλμὸν εἰσχωροῦντα καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα
ἀντικείμενα, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ δυσσαργώτου ἴω-
μίου καὶ τῆς εὐτελείας τοῦ μισθοῦ τῶν Ῥώσων
στρατιωτῶν. (Ἐπιτελεῖ τὸ τέλος.)

(*) Τὴν ἐκθεσιν ταύτην μὴ ἐκδοθεῖσαν εἰς φῶς διὰ τοῦ τύπου, δι-
ἐπραξεν ὁ Κ. Βαλέτας, παραδέτομεν ἐνταῦθα πρὸς πληροφορίαν
τῶν φίλων τῆς κοινῆς προόδου·

" Ἀνεκφραστον κισύκνομα ἀχιλλίαισι, σιθκομικτότη ὁ-
μήγηρις, ἐνώπιον ἡμῶν παρουσιαζόμενος σήμερον, ἵνα μετὰ τοῦ
προσέκοντος πεθαμένου ὑποβάλλω ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν καὶ φίλαν
θεωρῶν καὶ δικαίαν ἡμῶν κρίσιν, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σχεδὸν ἐπι-
ταυσιῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀρτισυστάτου ἔμπορικοῦ τούτου ἐκπαιδευτι-

κοῦ καταστήματος. Θὰ κρίνῃτε δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἀρχομένων σπυρμένων δημοσίων ἐξετάσεων, εἰς τὰς ὁποίας θερμότερα παρακαλῶ ὑμᾶς ν' ἀκολουθήσῃτε κατ' ἐκάστην παρευρισκόμενοι, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος τῶν Κυρ. Καθηγητῶν ἢ διδασκάλων δύναται νὰ δώσῃ ὑμῖν πληροφορίαν περὶ ἐκάστου μαθητοῦ εἰς ἕκαστον μάθημα. Ἐνωστὸν εἶναι, Κύριοι, ὅτι το ἐκπαιδευτήριον τοῦτο περιλαμβάνει Ἑλληνοδιδασκτικόν, Ἑλληνικὸν Σχολεῖον καὶ Γυμνάσιον λοιπὸν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἐδίδαξαν εἰς τῶν ἀρχαιοτάτων Νομαρχικῶν διδασκάλων ὁ Κύριος Ἰωάν. Χωματικὸς, συμβουλοῦντος ἐν μέρει καὶ τοῦ ἀξιοτίμου Κυρ. Γ. Κοκουλά, Ἀνάγνωσιν, Γραφήν, Ἀριθμητικὴν, Ἱερὰν ἱστορίαν καὶ Κατήχησιν, Γεωγραφίαν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν κλ. μεταχειρισθῆς οὐχὶ τὴν ἑλληνοδιδασκτικὴν ἀλλὰ τὴν συνδιδασκτικὴν μέθοδον, εἰσαχθεῖσαν ἤδη καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ τοι πολυδάπανον οὐκ ἔστι κατ' αὐτὴν αὐτοπροσώπως ὁ διδάσκαλος διδάσκει τοὺς μαθητὰς ἅπαντας καὶ ἰσομενῶς περιορίζεται εἰς μόνους 25 ἢ 30, εἰς τὰς ἀκαλὰς τῶν ὁποίων καρδίας ἐκ πρώτης ἀρετρίας ἐντυπώνει ὀρθὰς ἰδέας. Ἀπεφάσισα δὲ ν' ἀκολουθήσω τὴν μέθοδον ταύτην ὡς πολλῶ λυσιτελεστέραν, προσλαμβάνων καὶ ἕτερον διδάσκαλον εὐθὺς ἀφοῦ οἱ μαθηταὶ τοῦ λεγομένου Ἑλληνοδιδασκτικοῦ σχολείου ὑπερβῶσι τοὺς 30, ἔτι δὲ καὶ τρίτον διδάσκαλον, εὐθὺς ἀφοῦ αὐτοὶ ὑπερβῶσι τοὺς 60. Ἐν δὲ τῷ Ἑλληνικῷ Σχολεῖῳ καὶ Γυμνασίῳ ἐδίδαξαν μετὰ ζήλου καὶ εὐγενείας περὶ διδασκτικῆς 14 Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἅπαντες διακεκριμένοι ἐπὶ ἀνολόγῳ παιδείᾳ τε καὶ ἀρετῇ, προεξάρχοντων τῶν Κυρ. Γεωργίου Σουρία, Ν. Πατρῆ, Στεφάνου Γαλάτη, Νικολ. Κρίστι, καὶ Γεωρ. Πολίτου τὰ ἐπιζῆς μαθηματικὰ. Τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας τοῦ Μοῦσῆου, τὸν περὶ Στεφάνου τοῦ Δημοσθένους πολυθρόλλον ἐκείνου λόγον, τὴν πρώτην βιβλίον τῆς τοῦ Ὀμήρου Ἰλιάδος καὶ τὴν τῆς Ὀδυσσεύς, τὸ προῖμιον καὶ τινὰ ἱστορικὰ τεμάχια τοῦ Θουκυδίδου, τὸν ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστάτου καὶ διδασκτικωτάτου Πλουτάρχου βίον τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Ἀριστοίδου, τὸν πρὸς Φίλιππον λόγον καὶ τὸν Πανηγυρικὸν καὶ τὸν πρὸς Ἀγρόνικον Παράκλησιν τοῦ χρηστοτάτου καὶ φιλοπάτριδος Ἰσοκράτους, 13 κεφάλαια ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἀναθέσεως τοῦ Κύρου, Νεκρικροῦς τινος δικλόγου τοῦ ἀστυνοτάτου Λουκιανοῦ, ἀποσπάσματα τῆς φυσικῆς ἱστορίας, 80 τοὺς διδασκτικωτάτους Αἰσωπεῖους μύθους, καὶ πλεῖστα ἀπορβέγματα, καὶ ἀπλᾶς ἐκλεκτὰς προτάσεις, ἅπαντα ταῦτα βερυτιμότερα βερυτιμωτάτης προγονικῆς κληρονομίας λείψανκα, ἐν οἷς καθορῶμεν τὴν τῶν ἀθανάτων ἐκείνων προτόπων ἡμῶν πρωτότυπον εὐφραίνε τε καὶ φιλομουσίαν, καὶ τὸν ἀληθῆς ἐκείνων φιλοπατριῶν πατριωτισμὸν, καὶ τὴν μεγίστην εὐσέβειαν, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Δι' ἁπάντων τούτων τῶν μαθημάτων μετὰ πλείστης ὁπῆς ἐπιμελείας ἅπαντες οἱ διδάξαντες προσεπάθησαν κυρίως νὰ ἐνοσταλάξωσιν εἰς τὰς ἀκαλὰς τῶν διδασκόμενων καρδίας τὰς εὐρακίαις ἐκείνης καὶ κοσμοσωτηρίας τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀρετὰς, διὰ μόνων τῶν ὁποίων δύναμεθα σωθέντες νὰ εὐμερήσωμεν, καὶ ἀνευ τῶν ὁποίων δεινὴ δεινοτάτη ἐστὶ μοῖρα τὸ προσδοκῆν ἐξ ὕψους ἢ ἀλλοθῆν ποθεν σωτηρίαν, καὶ οὐχὶ βέβαιον ἄλλοθεν ὡς ὁ προσφθάνων Ἀπιδ μελαμδικῶς προανερώνησεν. Ἐδίδαξαν προσέτι τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Γερμανικὴν, καὶ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, ἐκ τῶν στοιχείων τῆς φιλοσοφίας τὴν ἑμπειρικὴν Ψυχολογίαν, τὴν Φυσικὴν, τὰ ἀνάλογα εἰς ἐκάστην τάξιν μαθηματικὰ, τὰ ἱερὰ μαθηματικὰ ἱστορίαν καὶ Κατήχησιν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων ἔθνων, καὶ ἰδίως τὴν τῆς Ἑλλάδος, τὴν Νέαν Γεωγραφίαν, τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον, τὴν Ἐπιστολογραφίαν τὴν φωνητικὴν Μουσικὴν τὴν Καλλιγραφίαν καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὴν Διπλογραφίαν, πρώταν ἤδη φορὰν ἐν δημοσίῳ τὴν Ἑλλάδος διδασκτικῶν διδασκθεῖσαν. Λυποῦμαι δὲ, διότι ἐλλείπει εἰδικῶς τῆς τοῦ σώματος Γυμναστικῆς διδασκαλίας δὲν ἐδιδάχθη καὶ τὸ μάθημα τοῦτο, ὅπερ οὐκ ὀλίγην ἔχει ἐπιβραβεῖν εἰς τὴν εὐμερίαν παντὸς ἔθνους. Ἀνεπλήρωσα ὁμοίως τὴν προσωρινὴν ταύτην ἑλλείψιν εἰσαγάγων τὴν διδασκαλίαν τοῦ χοροῦ καὶ διὰ τὴν ἀναγκαίαν τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἀνάπτυξιν, καὶ πρὸς μικρὰν τινὰ ἐξέρχιν δὲ, ἔτι ταχέως θὰ εὐρω εἰδικῶν τῆς

Γυμναστικῆς διδασκαλίας κατὰ τὴν ἀνάγκαν ἐπιθυμίαν μου, εἰσαγάγων μὲ πολλὴν τῶν ὑπερόγκων μου ἐξόδων αὐξήσιν καὶ ἄλλας πολλὰς βελτιώσεις καὶ προσθήκας μαθημάτων ἐπιμελεστέων εἰς πάντα τοῦ αἵθνος μάλιστα τούτου Ἑλλῆνα μεγαλέμπορον, ὥστε νὰ ἐπιτύχωμεν πληρέστατα τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἀναγκαιοτάτη νομίσασα τὴν σύστασιν τοῦ ὅλως εἰδικῶς τούτου ἐκπαιδευτηρίου χάριν τῶν ἁπανταχοῦ ἡμεγενῶν ἡμπορών, προθύμως ἐβουλόμην ἐπιζήτησιν, ὡς ἅπαντες κάλλιστα γνωρίζετε, δημοσίαν θέσιν. Ἐκ πρώτης δ' ἀρετρίας ἀνεθεξάμην θαρραλέως μεγίστην κηθικὴν, πολὺ δὲ μᾶλλον ὕλικὴν εὐθνήν, καὶ μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ ἀντενεργειῶν, εἰς τὰς ὁποίας σταθερῶς ἀπεράσισα ν' ἀντιτάττω σιωπῆν, ἀφίνων τὰ πράγματα ἀντ' ἐμοῦ νὰ λαλήσωσιν. Ὑπὸ ἀφάτου δὲ κατέχομαι χαρᾶς δυνάμενος νὰ βεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἠθικὴ τῶν μαθητῶν ἁπάντων βελτίωσις, ἥτις ἔτο, εἶναι, καὶ εὐδέποτε θὰ παύσῃ νὰ ἦναι ἡ πρωτίστη καὶ κυριωτάτη τῶν φροντίδων μου, προέβη ἔπον ἐγὼ οὐδὲ αὐτὸς ἡδυνάμην νὰ ἐλπίσω· διότι νέοι ἐκ διαφόρων αἰτιῶν, εἰς πολλὰς ὑποπεσόντες παρεκτροπὰς καὶ εἰς ἀμηναν δεινὴν ἐμβυλλόντες τοὺς ἐκπαιδευτῶν γονεῖς, ὡς καὶ τινες ἐξ ὑμῶν τῶν συγκροτούμετων σήμερον τὴν σεδοσμίαν ταύτην ἐμπεύρην κάλλιστα γνωρίζετε, τοσοῦτον τοὺς τρόπους ἐμφορῶθῃσιν, καὶ τοσαύτην ἐκτόσαντο φιλομάθειαν, ὥστε οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη ὑπάρχει ἀμειβολία, ὅτι καὶ οἱ νέοι οὗτοι, μετ' ὀλίγα ἔτο, θέλουσι λαλεῖν καὶ γράφειν τρεῖς ἴσως καὶ τέσσαρες ξέναις γλώσσαις, καὶ γνωρίζει ἀξιολόγως τὴν ἡμετέραν, ἔτι δὲ τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον, τὴν Διπλογραφίαν καὶ πολλὰ ἄλλα. Μεγίστη δὲ κατεβλήθη καὶ ἀείποτε θὰ καταβάλληται προσπάθεια πρὸς εὐζωίαν καὶ βελτίωσιν τῆς ὑγείας τῶν μαθητῶν, καὶ οὐδαμῶς ἐφείσθημεν δαπάνης ἀπίναντι μάλιστα τῆς μεγάλῆς τῶν πραγμάτων ἔβλον ὑπερτιμώσεως. Τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν τούτων ἀπέβη ἄχρι τοῦδε εὐκριστοτάτον. Ὁφείλω δὲ νὰ ἀνακηρύξω σήμερον ἐγγνωμοσύνην πρῶτον μὲν εἰς ἅπαντας τοὺς γονεῖς, οἵτινες μοὶ ἐνεπιστεύθησαν τὰ ἱερώτατα αὐτῶν κειμήλια καὶ οὗτε μεταμελήθησαν, οὗτε θεοῦ εὐδοκοῦντος θὰ μεταμεληθῶσι ποτέ· δεῦτερον εἰς ἅπαντας τοὺς χρηστοὺς ἐπίμους τῆς Ἐρμουπόλεως καὶ τῶν Ἀθηναίων πολίτας οἵτινες τὴν εὐμερίαν τοῦ γένους εὐλοκρινῶς ἐπιθυμοῦντες, ἐνθέρμως κῦχοντο νὰ ὑπερωπιδιθῶσι τὰ δεινὰ προσκόμματα καὶ νὰ παγιοθῇ εἰδικῶν ἐκπαιδευτήριον, τοῦ ὁποίου τὴν σύστασιν ἐπέβησαν ἅπαντες αἱ ἐπίσημοι ἐφημερίδες τῆς δούλης καὶ ἐλευθέρως Ἑλλάδος ὄσον, ἡ Ἑλπίς, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Φιλόπατρις Ἑλλῆν, ὁ Προϊνὸς Κήρυξ, ὁ Ἐρμῆς, ἡ Ἐνωσις, ὁ Φάρος τῆς Ὀδύσεως, ἡ Ἀμύκλαια, ὁ Γαλιγάρκος τοῦ Βασπόρου, τὸ Ἄστρον καὶ δις κατ' ἐπανάληψιν τὸ σπουδαιοτάτον τῶν παρ' ἡμῖν περιοδικῶν συγγραμμάτων ἡ Πανδώρα. Εἰς ταῦτας δὲ τὰς ἐθερμούς καὶ εὐλοκρινεῖς τῶν χρηστῶν τούτων πολιτῶν εὐχὰς, καὶ εἰς τὴν εὐγενῆ συνδρομὴν τῶν Κυρ. Καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἀπολειστικῶς ἀποδίδω τὴν κηθικὴν τε καὶ ὕλικὴν τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου κατάστασιν, τὴν ὁποίαν οὐδὲν τῶν ἄχρι τοῦδε συσταθέντων ἐντε τῇ ἐλευθέρῳ καὶ ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι, ἐντὸς μάλιστα τοῦ πρώτου ἔτους ἐδείξεν, ὅλως αὐτοσυντήρητον τοσοῦτον ταχέως καταστάσιν, εἰ καὶ ἀναπορεύτως ἀπαιτοῦνται 43 χιλιάδες δραχμῶν κατ' ἔτος διὰ τὸ ἐνοίκιον διὰ τὴν τροφὴν καὶ πλῆθιν 30 οἰκοτρόφων μαθητῶν, καὶ διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκόντων καὶ τῶν ὅπως δέοντα ὑπερταύτων, καὶ δι' ἄλλας ἐκτάτους δαπάνας.

« Οὐδαίς, Κύριοι, δισταγμὸς ὑπάρχει, ὅτι τὰ μέλλον οὐκ ἅπαντος τοῦ γένους λαμπρὸν ἔσεται, δι' οὐδενὸς δὲ ἄλλου μέσου ἢ διὰ μόνῃς τῆς ἀναλόγου προόδου τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, οὐχ ἔττον ὅμως καὶ διὰ τῆς ὀρθῆς καὶ τελείας ἐκπαιδύσεως τῆς ἐμπορικῆς ἡμῶν τάξεως, ἥτις ἀναμφισβητήτως παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον εἶναι ὁ κυριώτατος τῆς ἔθνικῆς εὐμερίας θεμέλιος λίθος. Ἄλλ' ἡ ἐκπαίδευσις ὡς καὶ πᾶν ἄλλο κοινωνικὸν ἀγαθὸν ἀναγκαιῶς ἀπαιτεῖ κοινωνικὴν τάξιν παγιομένην ὑπὸ τῆς συνταγματικῆς κυρίως βουλείας· διὰ ταῦτα ἀνακράζω σήμερον μετ' ὑμῶν ἁπάντων Ζήτω ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασιλισσά καὶ ἡ Συνταγματικὴ ἡμῶν Βουλή!!! »